

Životné prostredie

revue pre teóriu a tvorbu životného prostredia

Roč. XXXI

3/1997

Obsah

M. Vít, L. Dobiáš: Predstavuje vnútorné ovzduší zdravotní riziko?	117
Z. Izakovičová, M. Moyzeová: Hodnotenie kvality obytného prostredia v SR na základe výsledkov sčítania obyvateľstva	122
K. Orlíková, M. Šenovský: Vznik toxických látok pri požároch obytných objektů	126
T. Reháčková: Interiérové rastliny	129
P. Mašán: Roztoče – trvalá hrozba v našich domácnostiach	133
Z. Jesenská: Plesne v bytoch a na pracoviskách	135
E. Reichrtová: Azbest v budovách a vonkajšom prostredí	139
D. Hromkovičová: Ako rozumne používať elektrickú energiu	143
Z. Pospíchal: Obal a životní prostředí ...	146
E. Reichrtová, E. Palkovičová: Škodliviny z dopravy v životnom prostredí človeka	150
Tribúna	
M. Šaraffín: Sociálne bývanie – kríza či nevyhnutnosť?	155
Kontakty	
J. Krivošík, J. Rizman: Budúcnosť je v decentralizácii a demonopolizácii (rozhovor s Ch. Flavinom)	158
Aktuality	
Redakcia: Desatoro domácej ekológie ...	114
D. Petříková: Trvalo udržateľné mestá a obce	161
K. Zlochová: Skládka gudrónov v kameňolome Srdce	162
E. Reichrtová: Siedme vedecké stretnutie SETAC-Europe	163
J. Piačková: Uprednostňujú spotrebiteľia environmentálne vhodné výrobky?	163

Domácnosť

Ekologicky vedená domácnosť je súčasťou zdravého životného prostredia človeka. Keďže na človeka pôsobí jeho prostredie nepretržite 24 hodín, udržanie zdravých životných podmienok v jeho súkromných bytových priestoroch je významným príspevkom k celkovej prevencii vplyvu nepriaznivých faktorov na jeho zdravie. Domáce prostredie má byť preto upravené tak, aby sa počas hodín strávených v ňom organizmus skôr regeneroval a nie negatívne ovplyvnil. Sumácia nepriaznivých faktorov z vonkajšieho a bytového prostredia je mimoriadne riziková pre starších chorých ľudí a najmenšie deti, lebo trávajú v domacom prostredí najdlhší čas. Kvalita vnútorného ovzdušia v budovách je úzko spätá s kvalitou vonkajšieho ovzdušia, pričom vo vnútornom sa vyskytuje najväčšie množstvo škodlivých chemických látok vznikajúcich pri varení (najmä na plynových spotrebičoch), z nábytku, stavebných a izolačných materiálov (napr. azbest), náterov a podlahových krytín (prchavé organické zlúčeniny), rôznych čistiacich prostriedkov, rozprašovačov a pod. K tomu pristupujú aj biologické činitele, ako sú niektoré mikroorganizmy, roztoče, plesne, príp. výlučky niektorých rastlín a živočíchov. Tieto predstavujú najvyššie riziko z hľadiska podpory vzniku alergických ochorení, najmä u malých detí. Dosať nemáme záväzné hygienické limity pre chemické látky v ovzduší bytových priestorov, ale začína sa v tejto problematike intenzívne pracovať.

Ďalšou kategóriou rizík v domácnosti sú často sa vyskytujúce požiare a s nimi súvisiace výrazné nepriaznivé účinky na zdravie. Pri požiaroch vznikajú primárne, ale aj sekundárne chemické látky (napr. oxid uhličitý a oxid uhoľnatý), ktoré môžu akútne, ale aj celoživotne, zhoršiť kvalitu zdravia. Potreba elektrickej energie v našich domácnostiach je vysoká, treba sa preto zamyslieť nad úspornými opatreniami pri používaní všetkých elektrických spotrebičov, keďže týmto spôsobom možno znížiť potrebné množstvo elektrickej energie, a tým späť prispieť ku kvalite životného prostredia. Hodnotenie domácností v SR na základe výsledkov sčítania obyvateľstva z r. 1991 prinieslo veľa informácií o ich úrovni.

Hygiena domácnosti nie je zanedbateľná, ale ani jej estetická stránka by sa nemala podceňovať. Vhodným doplnkom každého priestoru sú živé interiérové rastliny, ktoré pozitívne prispievajú aj ku vhodnej mikroklimu v domácnosti a dobre vplyvajú na celkovú relaxáciu organizmu.

Eva Reichrtová

Recenzie

Prečítali sme ...	164
S. Košíčiarová: Základy ekologickej politiky	165
M. Ružička: Voda a pušťa	166
Kalendárium	167

Contents

M. Vít, L. Dobiáš: Does Inner Air Mean a Health Risk?	117
Z. Izakovičová, M. Moyzeová: Evaluation of the Quality of Living in SR on the Basis of National Census	122
K. Orlíková, M. Šenovský: Toxic Substances During Residential Fires	126
T. Reháčková: Interior Plants	129
P. Mašán: Mites – Permanent Threat in our Households	133
Z. Jesenská: Moulds in Dwellings and in Work-Places	135
E. Reichrtová: Asbestos in Buildings and Environment	139
D. Hromkovičová: How to Rationally use Electrical Energy?	143
Z. Pospíchal: Packagings and the Environment	146
E. Reichrtová, E. Palkovičová: Traffic Pollutants in the Human Environment	150

Tribune

M. Šarafín: Social Dwelling – a Crisis or Inescapability?	155
---	-----

Contacts

J. Krivošík, J. Rizman: Future is in Decentralization and Demonopolization (a Discussion with Ch. Flavin)	158
---	-----

Recent news

Editorials: Ten Commandments of Home Ecology	114
D. Petříková: Sustainable Towns and Villages	161
K. Zlochová: Gudrone Damps in the Quarry Srdce (Heart)	162
E. Reichrtová: 7th Scientific Meeting SETAC–Europe	163
J. Piačková: Do Consumers Prefer Environmentally Suitable Products?	163

Reviews

We have read ...	164
S. Košíčiarová: Bases of Ecological Policy	165
M. Ružička: Water and Desert	166
Calendar	167

Household

Ecological household keeping is an integral part of the positive approach humans are making to keep the environment self-sustainable. Since the built environment contributes to the overall exposure of humans to various environmental factors 24 hours a day, indoor air quality plays important role in the environmental health prevention. Therefore the quality of the indoor environment should be supported by the household management focused on maximal elimination of indoor hazardous factors to prevent adverse health effects. The most sensitive groups of people (e.g. elderly people, people suffering from chronic diseases and small children) are exposed to the indoor environment for the longest period during the day. Outdoor chemical pollutants penetrate into the indoor air of buildings. Additionally, there are specific indoor pollutants resulting from the gas cooking facilities, furniture, building and insulation materials (asbestos), paint, floor covering materials (volatile organic compounds), detergents, sprays, etc. Another (biologic) risk factor in the household environment are microorganisms. Secretions of house dust mites and moulds, are known as allergens, especially for small children. No hygienic limits concerning the indoor air quality have been set, but recently this problem has started to attract much attention.

Toxic substances in dwellings, such as those caused by accidental residential fires, contribute to the list of hazardous substances adversely influencing human health quality, even many years later (for example carbon monoxide). A reasonable decrease of the electricity consumption in households would contribute to a better quality of the environment too.

Hygiene and aesthetics in dwellings should not be underestimated, either. For example, artificial plants can never replace the function of live interior plants, which contribute to a better indoor microclimate and influence the human health condition in a positive way.

Eva Reichrtová

Desatoro domácej ekológie

Všetci svietime a kúrime, jeme a obliekame sa, cestujeme, nakupujeme a odpadkami zafažujeme skládky a spaľovne. Priznajme si vlastný podiel zodpovednosti za chorobu planéty Zem. Za stav prostredia, ktorý sa stal kritický pre život zvierat, rastlín i nás samotných. Myslime na Zem, na nič už nečakajme a začnime od seba!

Dokážme byť skromnejší a prísnejší k sebe. Obrňte sa proti posmeškom ignorantov a vezmeme si za svoje aspoň niektoré nápady z Desatora domácej ekológie. Ich prijatie nám síce život neuľahčí, ale mô-

žeme získať niečo cennejšie. Naučíme sa rozlišovať, čo je pre nás v živote dôležité a bez čoho sa môžeme zaobísť. Môžeme tiež svoju väčšiu skromnosť chápať ako prejav úcty k prírode. Súčasne si však uvedomme, že ani ekologicky vedenou domácnosťou nemôžeme nahradiť často neekologické správanie sa v zamestnaní.

1. Voda

Voda je čoraz vzácnejšia, šetríme pitnú aj úžitkovú. Najväčšie množstvo vody v domácnosti spotrebujeme na kúpanie. Plnú vaňu si do-